

Universitetet i Oslo

Rapportering offentlige anskaffelser 2024

for offentlig sektor (ikke omfattet av åpenhetsloven)

□

*Etisk handel Norge har vurdert at rapporten til Universitetet i Oslo oppfyller våre krav til basisnivå. Les mer om basisnivå **her**.*

Til lesere av rapporten

Offentlig sektor er landets største kunde og forbruker. Med dette følger stor innkjøpsmakt og et stort ansvar. Gjennom forvaltning av felleskapets ressurser skal offentlige virksomheter gå foran og ha et sirkulært og bærekraftig forbruk, og etterspørre varer og tjenester som er tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder for arbeids- og miljøforhold i både egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Den nye åpenhetsloven (Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold) gir offentlig sektor et enklere arbeid med å ettergå at leverandører etterlever de forpliktelser som følger av anskaffelseslovens §5 om å respektere menneskerettighetene. Et annet viktig verktøy for oppdragsgivere i leverandøroppfølgingen er det oppdaterte nasjonale kontraktsvilkåret for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter, som er utarbeidet av Etisk handel Norge og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Kontraktsvilkåret stiller krav til leverandørers aktsomhetsvurderinger i tråd med åpenhetsloven og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper.

Medlemmer i Etisk handel Norge bruker sin innflytelse til å øke oppslutningen om etisk handel og bærekraftig forretningspraksis. Medlemmene er forpliktet til å jobbe aktivt for å ivareta mennesker, samfunn, miljø og dyrevelferd gjennom aktsomhetsvurderinger. For medlemmer i offentlig sektor betyr det at innkjøpsmakten skal brukes på en måte som fremmer ansvarlig og bærekraftig handel og konkurranse på like vilkår mellom leverandører, der grunnleggende menneskerettigheter er en viktig komponent på lik linje med pris, miljø, klima, kvalitet og leveringssikkerhet. En viktig målsetting er derfor at etisk handel skal bidra til at bare seriøse leverandører tildeles offentlige kontrakter. En annen, og like viktig målsetting, er at offentlig sektor anskaffer varer og tjenester på en måte som bidrar til at de som lager produktene og tjenestene får grunnleggende menneskerettigheter oppfylt og at produksjonen ikke skader miljø, klima eller bidrar til korrupsjon.

Medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til årlig å rapportere om fremdriften i arbeidet med etisk handel og aktsomhetsvurderinger på et definert basisnivå. Vedlagte rapport gjelder våre medlemmer i offentlig sektor som ikke er omfattet av åpenhetsloven og rapporten er offentlig tilgjengelig og kan lastes ned fra våre nettsider www.etiskhandel.no. Medlemmenes innmeldingstidspunkt vil påvirke hvor langt de har kommet i arbeidet med aktsomhetsvurderinger.

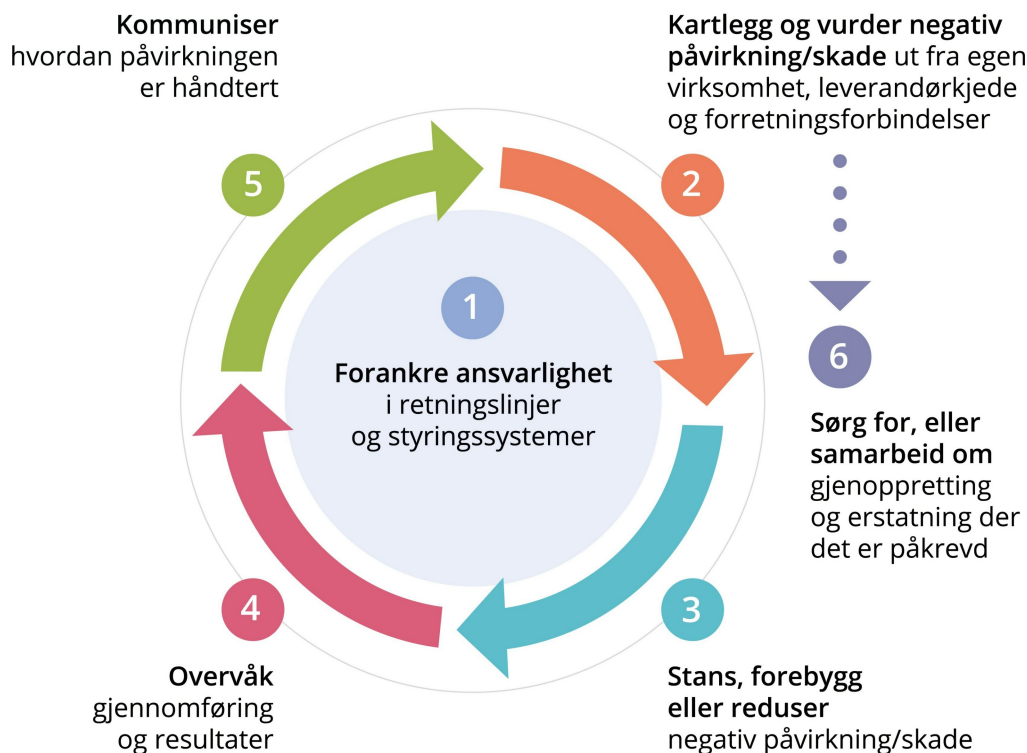

Heidi Furustøl

Daglig leder

Etisk handel Norge

Rapportering på aktsomhetsvurderinger med hensyn til mennesker, dyr, samfunn og miljø

Årsrapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv. Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger utelukker ikke at en virksomhet har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Metoden for aktsomhetsvurderinger er godt egnet til å bistå virksomheter til å opptre ansvarlig gjennom å kartlegge og håndtere risiko for negative påvirkninger og skade forårsaket av egen virksomhet, i leverandørkjeden og hos forretningsforbindelser, med hensyn til grunnleggende menneskerettigheter, miljø og korrupsjon. Det vil, basert på hvor i leverandørkjeden en virksomhet befinner seg, naturlig være ulik grad av delaktighet innenfor de ulike trinnene, men enhver virksomhet har plikt til å utøve ansvarlighet innenfor de ulike trinnene. Ansvarlighet i denne forbindelse for offentlig sektor baseres i stor grad på virksomhetens egen forankring, systemer og rutiner, egne vurderinger i forhold til risiko (basert på anerkjente kilder og egen kompetanse/erfaring), oppfølging av leverandør/kontrakt, kommunikasjon med berørte parter og samarbeid/bidra/påse sammen med leverandør om forbedringer/avvikshåndtering. Alle medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet på prinsipperklæringen om bærekraftig forretningspraksis med bruk av aktsomhetsvurderinger. Offentlige oppdragsgivere/virksomheter forplikter seg til å arbeide aktivt for samme mål innenfor det handlingsrommet loven til enhver tillater. I henhold til første pilar i FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) har det offentlige et juridisk ansvar for å beskytte menneskerettighetene gjennom å utføre aktsomhetsvurderinger både i egne organer, i eierskap og i offentlige anskaffelser.

Denne årsrapporten er delt inn i kapitler basert på OECDs aktsomhetsvurderingsmodell, samt hensyntar de fire fasene av anskaffelsesprosessen for offentlig sektor. Anskaffelsesprosessen består av; 1. forankring, 2. planlegging, 3. gjennomføring og 4. oppfølging. De fire fasene er beskrevet i parentes i innholdsfortegnelsen under de seks trinnene i OECDs aktsomhetsmodell.

Forord fra virksomhetsleder

Universitetet i Oslo (UiO) sitt universitetsstyre vedtok 18. september 2024 strategien «Anskaffelser i en urolig verden - etiske retningslinjer for anskaffelser og anskaffelsesstrategi UiO 2024-2028». I tilknytning til strategien er det også fastsatt egne retningslinjer for anskaffelser: «UiOs etiske anskaffelsesrutiner». I strategi og retningslinjer blir FNs definisjon av bærekraft lagt til grunn, som vektlegger utvikling på en slik måte at den imøtekommer dagens behov uten av det ødelegger mulighetene for behovene for kommende generasjoner. For Universitetet i Oslo betyr det at anskaffelsesarbeidet skal ivareta bærekraft på tre ulike områder; klima og miljø, økonomi og styring, samt sosiale forhold herunder menneskerettigheter, internasjonal humanitærrett og folkerett i konfliktområder.

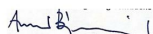
Vår erfaring tilsier at vi oppnår målene våre ved å skape kapasitet gjennom kompetansebygging og samarbeid. UiO bygger kapasitet blant annet gjennom medlemskap i Nettverk for miljømerket innkjøp, Etisk handel Norge og Transparency International Norge. I tillegg har UiO styrket kapasiteten i antall årsverk for å sikre at målene i strategien kan oppnås. For oss er kjernen i dette arbeidet å foreta «bedre valg».

Kompetanse, nettverk og styringssystemer gjør at Universitetet i Oslo kan identifisere risiko og iverksette relevante tiltak der det kan ha effekt. Forbedring og utvikling innen innkjøpsrelatert bærekraftsarbeid er et kontinuerlig arbeid, som blant annet drives videre gjennom deltakelse i ulike nettverk og fora, både internt og eksternt.

UiOs anskaffelsespraksis skal bidra til bærekraftige løsninger for dagens og fremtidens behov. Valg av løsninger, leverandører og samarbeidspartnere er avgjørende for Universitetet i Oslo's bærekraftsprestasjon.

Systematisk utviklingsarbeid på bærekraftige løsninger og valg holder bevisstheten oppe og øker kompetansen på alle nivå ved innkjøp ved Universitetet i Oslo.

" Vår erfaring er at dersom vi skal lykkes, må vi skape kapasitet gjennom kompetanse og samarbeid. "

Arne Benjaminsen
Universitetsdirektør

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

Universitetet i Oslo

Adresse hovedkontor

Oslo

Antall ansatte

7 200

Navn, tittel og tlf.nr. for kontaktperson for rapporten

Gruppe for bærekraft i anskaffelser

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

innkjop-etikk@admin.uio.no

Beskrivelse av virksomhetens struktur

Universitetsstyret har det overordnede ansvaret og vedtar universitetets strategiske plan. Styret utøver ansvaret gjennom å vedta årsplaner og budsjett samt jevnlig og helhetlig oppfølging av UiOs aktiviteter og resultater. Universitetsledelsen har ansvaret for den overordnede koordineringen av kvalitetsarbeidet og for å følge opp resultatene. Seksjon for virksomhets- og økonomistyring koordinerer UiOs arbeid med virksomhetsstyring og rapportering.

Den sentrale innkjøpsenheten ligger under Seksjon for virksomhets- og økonomistyring og har en koordinerende rolle i arbeidet med rammeavtaler og gir rådgivning til enhetene ved gjennomføring av enkeltanskaffelser. Enheten sikrer at UiOs anskaffelsesprosesser er i samsvar med Lov om offentlige anskaffelser (LOA) og Forskrift om offentlige anskaffelser (FOA), og forvalter universitetets anskaffelsesstrategi, som vedtas av universitetsstyret. Gjennom dette arbeidet tilrettelegges det for ansvarlige, effektive og lovmessige anskaffelser.

Autonomi er en grunnleggende verdi i UiOs virksomhet, og beslutningsmyndighet er delegert på tre nivåer. Det finnes om lag 300 beslutningstakere med budsjett disponeringsmyndighet, som har ansvar for prioritering av innkjøp og integrering av samfunnsansvar i beslutningsprosesser.

Informasjon om anskaffelser/avtaler

Samlet verdi innkjøp av varer og tjenester i rapporteringsåret (NOK)

2 284 603 877

Totalt antall aktive anskaffelser/avtaler i rapporteringsåret

851

Oppgi antall avtaler hvor det har vært gjennomført kontraktsoppfølging under rapporteringsåret

3

Mål og fremdrift

MÅL OG FREMDRIFT I RAPPORTERINGSÅRET

1

Mål:

Universitetet i Oslo utarbeidet en ny anskaffelsesstrategi i 2024 som er i tråd med prinsipperklæringen til Etisk Handel Norge. UiO har gitt sin tilslutning til Etiks Handel Norges prinsipperklæring. Det er utarbeidet en tiltaksplan, og arbeidet med denne skal struktureres og systematiseres bedre i 2025, for å kunne jobbe enda tettere i henhold til Etisk handel Norge sitt basisnivå.

Status:

I prosess

MÅL FOR KOMMENDE ÅR

1

Kartlegging og prioritering

Følge opp og kartlegge prioriterte avtaler og avtaleområder der det er relevant, med bakgrunn i risikokartleggingen og handlingsplanen for 2025. I 2025 skal vi ha økt fokus på risiko på menneske- og arbeidstakers rettigheter.

2

Stanse, forebygge og redusere negativ påvirkning

Benytte gjeldende kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden ihht eksisterende risikokartlegging og klassifisering.

Vurdere relevante tiltak som reduserer natur- og miljøpåvirkning i egen virksomhet og leverandørkjede. Gjøres på bakgrunn av risikokartlegging og ved årlig revisjon av universitetets miljø- og klimatilaksplan.

Kontraktsoppfølging for etisk handel og bærekraft skal gjennomføres i 2025 for kategoriene med høy risiko for å stanse, forebygge og redusere negativ påvirkning.

3

Overvåke

Samle leverandør- og avtaleinformasjon i ett system for å overvåke, evaluere og rapportere på aktiviteter vi og våre leverandører gjør som del av våre aktsomhetsvurderinger i anskaffelser for bærekraftig forretningspraksis. Dette gjelder i implementering og oppfølging av etiske krav og målsettinger i avtaleperiodene.

4

Kommunikasjon

Informere ledelsen og kommunisere offentlig om risikoanalyser og vurderinger av virksomhetens negative påvirkning/skade.

Kommunikasjon med valgte systemleverandør om tilganger og forbedret leverandørdata for videre fremdrift om bærekraft i verdikjedene.

Tettere kommunikasjon med Etisk Handel Norge og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) om bærekraftsoppfølging i offentlige anskaffelser.

Bedre utnytte interne og eksterne kommunikasjonskanaler for informasjon om UiO's arbeid med bærekraftsmålene.

5

Kunnskapsbygging

UiO's bærekraft gruppe utvikler rutiner for økt kunnskapsdeling om bærekraft i organisasjonen.

Aktivt medlem i samhandlingsforum for bærekraft i anskaffelser med andre statlige aktører.

(Erfaringsutveksling)

Aktiv i referansegruppen for revidering av 'Handlingsplan for økt andel av klima- og miljøvennlige offentlige anskaffelser og grønn innovasjon'.

6

Anskaffelsesstrategi og handlingsplan for Etisk Handel

Utarbeide, vedta, bruke aktivt og rapportere basert på utarbeidet handlingsplan.

Rutiner og organisering for kontraktsforvaltning skal videreutvikles, og dette vil også omfatte oppfølging av etiske krav.

7

Forankre

Anskaffelsesstrategi og handlingsplan for 2025 er utarbeidet og skal jobbe videre med ytterligere forankring.

1

Forankring av ansvarlighet i virksomheten

Forankring av bærekraft i virksomheten handler om å ha relevante strategier, planer, policy og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger i anskaffelser som er vedtatt av ledelsen.

For en offentlig virksomhet vil det bl.a. bety å ha egnede rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er risiko for brudd på slike rettigheter, i tråd med §5 i Loven om offentlige anskaffelser (LOA). Det betyr også at anskaffelsesstrategi/policy og handlingsplaner omhandler bærekraft. Sentralt i dette er virksomhetens arbeid med aktsomhetsvurderinger. Det vil bla. si å ha strategier og planer for hvordan virksomheten identifiserer og håndterer virksomhetens negative påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø i hele leverandørkjeden. Gjennom å håndtere dette på en god måte bidrar virksomheten til oppnåelse av bærekraftsmålene.

Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes. Arbeidet med aktsomhetsvurderinger, og i denne forbindelse også oppfølging av leverandørenes aktsomhetsvurderinger, bør være en integrert del av virksomhetens anskaffelsesprosess. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Forankring: Anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://www.uio.no/om/strategi/anskaffelser/>

1.A.2 Hvordan er anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Anskaffelsesstrategien i UiO er i tråd med Etisk handel Norge sin prinsipperklæring og inkluderer en forpliktelse til å gjøre aktsomhetsvurderinger i anskaffelser.

Strategien vektlegger verdiskapende løsninger som bidrar til å redusere UiOs klima- og miljøavtrykk, samt sikrer etterlevelse av internasjonal humanitærrett, menneskerettigheter og folkeretten i konfliktområder.

UiO skal sikre effektiv styring gjennom en målrettet satsning på tverrfaglig samarbeid, samt videreutvikling og implementering av en effektiv avtaleforvaltning. Strategien er utarbeidet av Seksjon for innkjøp, vedtatt av styret og har vært gjenstand for høring i relevante beslutningsorganer.

1.B Forankring: Organisering, internkommunikasjon og kompetanse

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser for bærekraftig forretningspraksis organisert i virksomheten, og hvorfor?

UiO har et strukturert rammeverk for anskaffelser, med en kombinasjon av strategisk ledelse og operativ gjennomføring. Den sentrale styringen sikrer at anskaffelser gjennomføres effektivt, i samsvar med lover og forskrifter, og med et tydelig fokus på bærekraft og aktsomhetsvurderinger.

Seksjon for innkjøp og fagpersoner i de ulike fakultetene samarbeider om anskaffelser i henhold til Lov om offentlige anskaffelser, strategi og handlingsplaner vedtatt av styret. Seksjon for innkjøp er ansvarlig for den praktiske gjennomføringen og oppfølgingen av anskaffelsene og de har en sentral rolle i anskaffelsesprosessene. Seksjon for innkjøp består av flere funksjoner; anskaffelsesrådgivere, innkjøpere og bærekraftsgruppa. Dette er en spesialisert seksjon som gjennomfører aktsomhetsvurderinger i samarbeid med relevante enheter for å sikre at anskaffelser skjer i tråd med juridiske, økonomiske og etiske retningslinjer samt samarbeider tett med linjeorganisasjonen, både ved oppstart og avslutning av avtaler.

1.B.2 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å arbeide med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser og følge opp dette hos leverandører?

Grunnleggende kompetanse om samfunnsansvar blant anskaffelsesrådgivere ivaretas gjennom deltakelse på seminarer og kurs, blant annet i regi av UiOs medlemskap i Etisk Handel Norge, Miljømerking Norge og Transparency International Norge. Det er etablert rutiner for å sikre at informasjon og kunnskap tilegnet gjennom slike arrangementer systematisk deles og diskuteres i relevante fora. I tillegg innehar flere anskaffelsesrådgivere sertifisering innen SOA Bærekraft.

I løpet av året har Seksjon for innkjøp strategisk rekruttert kompetanse innen samfunnsansvar og etisk handel for å styrke organisasjonens faglige kapasitet på området.

«Gruppe for bærekraft i anskaffelser» yter spesialisert bistand ved behov og har et mandat som omfatter både vedlikehold og videreutvikling av kompetanse innen samfunnsansvar. Ved høyrisikoanskaffelser er det en etablert prosedyre at gruppen involveres i utarbeidelsen av konkurransegrunnlaget. Gruppen skal i løpet av 2025 aktivt styrket sin kompetanse innen aktsomhetsvurderinger.

1.C Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn og miljø forankret i virksomhetens strategier og handlingsplaner?

UiO anser anskaffelser som et strategisk virkemiddel for å oppnå universitetets overordnede mål. Anskaffelsesstrategien danner grunnlaget for å stille krav til bærekraft i alle innkjøp, med tydelige vilkår og kriterier som ivaretar hensynet til mennesker, samfunn og miljø. UiOs tilnærming til anskaffelser er todelt, med en solid forankring i både prinsipper og metoder for bærekraft. Dette sikrer en helhetlig tilnærming der bærekraftsperspektivet integreres i alle ledd av anskaffelsesprosessen. Universitetet vektlegger tydelig kommunikasjon av disse kravene til leverandører, interessenter og samarbeidspartnere for å sikre ansvarlige og transparente innkjøp.

UiOs forpliktelser er forankret i følgende dokumenter:

- Overordnet Strategi 2030
- Anskaffelsesstrategi 2024-2028
- Prinsipper for anskaffelser
- Helhetlig klima- og miljøstrategi
- Handlingsplan for klima og miljø

Alle strategier og handlingsplaner, inkludert dokumentasjon av målbare resultater er tilgjengelig på virksomhetens nettside. Kontraktsforpliktelser for prioriterte kategorier blir halvårlig og årlig evaluert, vurdert og kommunisert til leverandører av avtaleansvarlig/anskaffelserådgiver basert på signert kontrakts krav og kriterier.

1.D Forankring: Partnerskap og samarbeid med leverandører

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av ansvarlighet og bærekraft i møte med leverandørkjeden?

UiO har en tydelig og strukturert tilnærming til kommunikasjon med leverandører for å sikre bærekraftig forretningspraksis i anskaffelser. Universitetet stiller klare forventninger og krav til leverandører gjennom kontraktsvilkår og konkurransegrunnlag, i tråd med gjeldende lover og forskrifter om offentlige anskaffelser.

Bærekraftskrav er en integrert del av UiOs konkurransegrunnlag og kontraktsvilkår. Dette sikrer at leverandører allerede i anbudsfasen er kjent med universitetets forventninger knyttet til etiske, sosiale og miljømessige forhold. For større anskaffelser forsterkes kravene ytterligere. Leverandører må fylle ut et European Single Procurement Document (ESPD), hvor eventuelle brudd på etiske vilkår kan være grunnlag for eksklusjon fra konkurransen. UiOs etiske retningslinjer for leverandører inneholder minstekrav til bærekraftige anskaffelser. Disse kravene gjelder for alle kontrakter og gir et tydelig rammeverk for ansvarlig leverandøradferd.

UiO prioriterer en aktiv markedsdialog med leverandører for å sikre etterlevelse av kontraktsvilkårene og fremme bærekraftige anskaffelser. Systematiske oppfølgingsmekanismer, som regelmessig rapportering og eventuelle sanksjoner, anvendes ved behov for å sikre at leverandørene overholder avtalte krav. For å styrke denne prosessen arbeider UiO målrettet med å utvikle kompetansen innen markedsdialog, særlig med fokus på innovasjon i forbindelse med miljømessig sårbare anskaffelser. Dette inkluderer en strategisk tilnærming til samarbeid med leverandører for å identifisere og implementere bærekraftige løsninger. Videre utarbeides det leverandør- og partnerskapsplan i samsvar med en prosentvis forpliktelse som er avtalt i kontrakten. Disse planene sikrer fremdrift og strukturert oppfølging av forbedringstiltak, med særlig vekt på sårbare bærekraftsanskaffelser.

UiO gjennomfører en risikovurdering for alle anskaffelser for å identifisere potensielle bærekraftsutfordringer. Der det avdekkes høy risiko, kommuniseres dette eksplisitt til leverandørene, og det etableres tydelige rutiner for videre oppfølging og kontroll.

Gjennom denne strukturerte tilnærmingen sikrer UiO at anskaffelser ikke bare er i samsvar med lovverket, men også bidrar til en ansvarlig og bærekraftig verdikjede.

1.D.2 Hvordan jobbes det med å ivareta prinsipperklæringen?

Prinsipperklæringen har en overordnet plass for UiOs anskaffelser og dekker bredere enn kontraktsvilkårene. I 2025 skal UiO vurdere muligheten for å inkludere flere spesifikke krav i kontraktsvilkårene, samtidig som oppfølgingen styrkes og samarbeidet med leverandører forbedres. Målet er å sikre at kontraktsvilkårene i enda større grad reflekterer verdiene og målene i prinsipperklæringen, med særlig vekt på bærekraft og etikk.

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i anskaffelser under rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

I 2022 ble det utarbeidet en sjekkliste for vurdering av samfunnsansvar i anskaffelser. I 2023 gjorde man en evaluering av bruk og nytte, og på bakgrunn av dette har man foretatt en revisjon. Sjekklisten har endret navn til "Rutine for ivaretagelse av samfunnsansvar i anskaffelser" for å reflektere dets betydning i UiOs anskaffelsespraksis.

UiO har i løpet av 2023 inngått kontrakt om levering av bærekraftig catering. Dette er en omfattende avtale som treffer alle virksomhetsområder, ansatte og studenter. Avtalen har bidratt til svært stor oppmerksomhet om UiOs krav til bærekraft på området, og man har fått godt innblikk i ansatte og studenter meninger og oppfatninger. Det har gitt verdifull kunnskap om hvordan man kan gjennomføre liknende prosesser i fremtiden. Det er ønskelig å igangsette et nytt samarbeid mellom forskningsmiljø og anskaffelsesenheten med høye krav til bærekraft i anskaffelser i 2024.

I 2023 har man startet arbeidet med å oppnå medlemskap på basisnivå hos Etisk handel Norge. I den forbindelse har man hatt fokus på at man trenger å utvikle rutiner og gjøre organisasjonsmessige tilpasninger for å støtte opp under dette arbeidet. Dette tas med i arbeidet med ny anskaffelsesstrategi.

I 2024 er anskaffelsesstrategien vedtatt og ferdigstilt. Det er utarbeidet et organisasjonskart over prosessen for aktsomhetsvurderinger og en handlingsplan for UiOs anskaffelsespraksis for å fremme løsninger som reduserer klima- og miljøavtrykk, risikoen for arbeidslivskriminalitet, brudd på internasjonalrett, menneskerettigheter og Folkerett i konfliktområder. Dette er delt opp i hoverdmål, delmål, hovedtiltak, tiltak 2025 og aktiviteter for 2025.

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning eller skade på, mennesker, dyr, samfunn og miljø i leverandørkjeden.

For offentlig sektor vil det være vesentlig å foreta denne type kartlegging i flere faser av en anskaffelsesprosess. Først overordnet i planleggingsfasen og deretter i konkurransegjennomføringen. Virksomheten må i planleggingsfasen tilegne seg overordnet kunnskap om risikobildet for de aktuelle produkter/tjenester som inngår i anskaffelsen. Deretter, ut fra grad av risiko, tilpasse videre dialog, krav, kriterier og oppfølging mot aktuelle tilbydere/leverandører (konkurransegjennomføring).

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø må også inngå i kontraktsoppfølgingen for å redusere og forebygge risiko for menneske, dyr, samfunn og miljø. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av tilbydere/leverandører er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

2.A.1 Risikokartlegging

En overordnet risikokartlegging ble ferdigstilt i 2024. Kartleggingen identifiserer sentrale risikoområder og -kategorier basert på anerkjente kilder, som høyrisikolisten fra DFØ og andre.

Kartleggingen vil revideres regelmessig av avtaleansvarlig. UiO har som mål å integrere risikovurderingsprosessen i et digitalt verktøy, dette vil bidra til bedre risikostyring både før og etter kontraktsinngåelsen.

Før kontraktsinngåelsen bruker anskaffelsesrådgiverne den overordnede risikokartleggingen som identifiserer risikoområder. Det samarbeides på tvers mellom innkjøp og kjøpende enhet. Det vil si å analysere potensielle risikoer knyttet til leverandørene, verdikjede, produkter og tjenester. Relevante krav og kriterier fastsettes for vurdering av tilbud mottatt. Etter kontraktsinngåelsen blir kontrakten forvaltet og etterlevelse av kontraktsvilkårene fulgt opp av avtaleansvarlig. Hvis brudd på vilkårene blir formålstjenelige tiltak iverksettes.

2.A.2 Etske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen

1

I hvilke type anskaffelser	Renhold
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Etske krav og miljø krav
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Anvendt ved tildeling av kontrakt
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

2

I hvilke type anskaffelser	Laboratorie, flytende gass og helium
Ant. leverandører på avtalen	2
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Etske krav og miljø krav
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Anvendt ved tildeling av kontrakt
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

I hvilke type anskaffelser	Eiendom, Utførelsesentreprise Fysikkbygning
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Etiske krav og miljøkrav
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Anvendt ved tildeling til kontrakt
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.3 List opp virksomhetens prioriterte risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø.

Prioritert risiko	Relatert tema	Geografi
Catering/Kjøp av mat og drikke UiO har i løpet av 2023 og 2024 hatt stort fokus på bærekraftig mat. Det er inngått en cateringavtale med en helhetlig bærekraftsstrategi, der flere risikoer innefor helse, menneskerettigheter og miljø har blitt ivaretatt.	Tvangsarbeid Barnearbeid Diskriminering Helse, miljø og sikkerhet Arbeidstid Miljø Dyrevelferd Utslipp Drivhusgasser Energi	Globalt

IKT produkter De fleste produktene har høy til svært høy risiko knyttet til flere ledd i verdikjeden. Dette gjelder både menneskerettigheter, klima og miljø.	Tvangsarbeid Barnearbeid Diskriminering Brutal behandling Helse, miljø og sikkerhet Miljø Utslipp Drivhusgasser Energi Avfall Materialbruk	Globalt
Laboratorieutstyr og verneutstyr Disse produktene har høy til svært høy risiko knyttet til flere ledd i kjeden. Gjelder både menneskerettigheter, klima og miljø.	Tvangsarbeid Barnearbeid Diskriminering Brutal behandling Helse, miljø og sikkerhet Miljø Dyrevelferd Utslipp Energi Avfall Materialbruk	Globalt

UiO legger til grunn DFØs høyrisikoliste, egen risikovurdering og internasjonale standarder som SA8000 og ISO sertifiseringer. Avtaleområder som vil få fokus i 2025 er Catering, forskjellige produkter under laboratorie kategorien og IT utstyr.

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.4 Beskriv prioriterte risikoområder og bakgrunn for prioriteringen av disse. Beskriv hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert/dere har snakket med. Beskriv videre også om det er identifisert områder eller tema hvor det er manglende informasjon for å danne seg et helhetlig bilde, og hvordan dere planlegger å gå frem for å få mer informasjon/håndtere dette.

I 2024 har UiO prioritert tre avtalekategorier - catering, IKT og laboratorieutstyr.

For catering har UiO fra 2021 jobbet med å redusere avfall, energi, utslipp, miljø og materialbruk i leveranser fra 4 leverandører på område. Målet er å bestille mest mulig bærekraftig mat som skaper bærekraftig verdi. Her har vi forankret og spesifisert ansvarligheten i kontrakten ved å ha klare årlige evalueringsmål med minimumsgrenser som gir grunnlag for oppsigelse hvis disse ikke nåes. Videre har UiO som mål å gå mer i dybden på menneskrettigheter og arbeidsforhold i verdikjeden fremover. Det er blant annet risiko for arbeidsforhold der det er høyere forekomst av arbeidere fra Øst-Europa og Asia enn fra Norge og Vest-Europa.

For laboratorieutstyr har UiO begynt å kartlegge utslipp, energi, avfall og dyrevelferd. Risikoen for dyrevelferd er stor da flere produkter lages av og testes på dyr. Risikoen er knyttet til ulike europeiske land som Tyskland, Frankrike mfl. For avfall er det påbegynt et arbeid om å redusere bruk av engangsprodukter der det er hensiktsmessig og forsvarlig, blant annet for ulike plastprodukter og laboratoriehansker. UiO utforsker muligheten for å samarbeide med andre universiteter i Norge og nærliggende land for å øke gjennomslagskraften på laboratorie området.

For IKT har UiO kartlagt at elektroniske avfall er et raskt voksende risikoområde. Av den grunn har UiO fokusert på lenger levetid på brukerutstyr (4-5 år) som normalt maksimalt ligger på 3 år. Hoveddelen av utstyret (65%) repareres, gjenbrukes og/eller ombrukes, og øvrig utstyr går til forsvarlig resirkulering. Dette sikres gjennom rammeavtale på håndtering av brukt IKT-utstyr.

UiO planlegger å kartlegge klimaavtrykk fra produksjon og transport. Produksjonen kommer ofte fra fossile kilder og komponenter transporteres langt.

Vi innhenter opplysninger fra DFØ's høyrisikoliste, SwedWatch og Sustainable Procurement Criteria Database (SPCD) og andre. I tillegg gjennomføres leverandør oppfølgingsmøter og skriftlig tilbakemeldinger.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte.

For offentlig sektor vil kartleggingen bl.a. innebefatte å benytte informasjon, kunnskap og dokumentasjon som leverandør innehar. Leverandør skal inneha oversikt over bl.a. risiko på land- og sektornivå og kunnskap om hvordan prioritere basert på mest vesentlig negativ påvirkning mennesker, dyr, samfunn og miljø. Dog må virksomheten selv gjøre sine innledende vurderinger på risiko og prioritering av dette.

Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres.

Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne strategier, policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

3.A Stans, forebygg eller reduser (planlegging, gjennomføring og oppfølging)

3.A.1 Legg til mål, status på fremdrift, og beskriv tiltak dere har iverksatt for å håndtere virksomhetens prioriterte negative påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø.

	Catering/Kjøp av mat og drikke UiO har i løpet av 2023 og 2024 hatt stort fokus på bærekraftig mat. Det er inngått en cateringavtale med en helhetlig bærekraftsstrategi, der flere risikoer innefor helse, menneskerettigheter og miljø har blitt ivaretatt.
Overordnet mål :	All mat som kjøpes av UiO skal produseres og leveres på en bærekraftig måte.
Status :	Løpende gjennom året.
Mål i rapporteringsåret :	UiO skal overvåke, forvalte og påså at målene til bærekraft oppnåes i henhold til inngått rammeavtale.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

UiO skal påse at leverandørene skal gjennomføre aktsomhetsvurderinger. Leverandørene skal videreføre ingredienslister som viser at kravene til helse, sporbarhet, ivaretagelse av menneskerettigheter i verdikjeden, naturpåvirkning og klima er nådd. Leverandører skal sammen med UiO revidere måloppnåelse årlig, og sette nye utviklingsmål som vil ytterligere forsterke bærekraft i leveransen.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Leverandørenes bærekraftsprestasjoner vil ha stor betydning for kontraktens omfang og den tilhørende omsetningen i kommende periode. Det vurderes å samarbeide med aktører som kan kartlegge verdikjeden og identifisere råvareproduksjonens opprinnelse for å identifisere menneskerettighetsbrudd, som er stor i denne bransjen. Vi vil jobbe videre med å komme i posisjon for å kartlegge denne delen av leverandørkjeden.

	IKT produkter De fleste produktene har høy til svært høy risiko knyttet til flere ledd i verdikjeden. Dette gjelder både menneskerettigheter, klima og miljø.
Overordnet mål :	Kjøpe produkter med lang levetid og fornuftig etterbruk som ikke produseres på en måte som bryter med menneskerettigheter.
Status :	Vi har jobbet med levetid på produktene og økt denne til mellom 4 til 7 år. Normtallet på disse produktene er ca 3 år. Hoveddelen av utstyret (65%) reparerer, gjenbrukes og/eller ombrukes, og øvrig utstyr går til forsvarlig resirkulering. Dette sikres gjennom rammeavtale på håndtering av brukt IKT-utstyr.
Mål i rapporteringsåret :	Videre samarbeid med leverandørene vil fokusere på deres arbeid med bærekraftige anskaffelser, inkludert sporbarhet i verdikjeden og tiltak for redusert miljøpåvirkning. I tillegg vurderes en kartlegging av andre relevante områder innenfor IKT, som energieffektivitet og miljø.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Per i dag foreligger det ingen funn eller informasjon som indikerer at IKT-produkter er produsert under forhold som bryter med grunnleggende menneskerettigheter.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Leverandørkjeden omfatter råvareproduksjon med forhøyet risikoprofil, noe som understreker behovet for kontinuerlig kartlegging av IKT-området. Ettersom IKT-utstyr, produkter og systemer er essensielle for UiOs drift, vil det også gjennomføres en vurdering av potensielle tiltak for økt energieffektivitet.

	Laboratorieutstyr og verneutstyr Disse produktene har høy til svært høy risiko knyttet til flere ledd i kjeden. Gjelder både menneskerettigheter, klima og miljø.
Overordnet mål :	Forhindre kjøp av laboratorie komponenter som er tilvirket på en måte som bryter ned grunnleggende miljø, dyrevern og menneskerettigheter.
Status :	I prosess, kartlegging
Mål i rapporteringsåret :	Kontakter laboratorieleverandører for å kartlegge deres kompetanse og aktsomhetsvurderinger på område. Vi skal både øke vår egen og andres kompetanse for å øke forståelsen for å kontrollere og påvirke verdikjeden.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Videre tiltak blir å finne forbedringsområder vi kan få gjort noe med både for menneskerettigheter klim,a og miljø i samarbeid med leverandørleddet,

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Gjennomføre markedsdialoger/leverandørmøter for å finne leverandørmarkedets modenhetsnivå på område og samarbeide for å finne beste løsninger bakover i leverandørleddet.

ANDRE TILTAK FOR Å HÅNDTERE NEGATIV PÅVIRKNING

Beskriv virksomhetens generelle tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning knyttet til anskaffelser, også i leverandørkjeden.

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

Universitetet i Oslo (UiO) arbeider systematisk for å redusere sin natur- og miljøpåvirkning gjennom målrettede tiltak innenfor innkjøp, gjenbruk, avfallsreduksjon og bærekraftig forvaltning av ressurser.

UiO prioriterer bruk av Svanemerkede produkter der det er mulig, og følger utviklingen tett. For å fremme sirkulærøkonomi har universitetet økt omfanget av gjenbruk og vurderer rammeavtaler med leverandører i sirkulærmarkedet. Et mellomlager for møbler er etablert, og et sentralt mål er å utvikle en digital løsning for formidling av møbler til ombruk.

UiO reduserer avfall og ressursbruk ved å unngå unødvendige engangsprodukter på møter og arrangementer. Videre er bærekraft et sentralt element i universitetets mattilbud, og bærekraftig mat er inkludert i rammeavtalene for catering.

Innen IKT har UiO implementert tiltak for å forlenge levetiden på IT-utstyr, noe som bidrar til redusert elektronisk avfall og lavere miljøbelastning. Universitetet har også styrket sitt engasjement for etisk handel gjennom medlemskap i FairTrade, med mål om å øke andelen FairTrade-sertifiserte produkter.

Disse tiltakene er en del av UiOs helhetlige strategi for en mer bærekraftig og ansvarlig drift.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

UiO utarbeider årlig et klimaregnskap, med mål om å redusere institusjonens klimafotavtrykk. Som en del av dette arbeidet vil UiO aktivt redusere antall flyreiser og fremme mer klimavennlige transportalternativer.

Universitetet skal prioritere bærekraftige anskaffelser ved å stille strenge krav til leverandører om lave utslipp, energieffektivitet og ansvarlige produksjonsprosesser. Videre skal UiO legge til rette for gjenbruk og sirkulære løsninger for materialer, IT-utstyr og øvrige ressurser, med mål om å minimere avfall og optimalisere ressursutnyttelsen.

<https://www.uio.no/om/klima-miljo/klimaregnskap/>

Ovennevnte er for 2023. Klimaregnskapet for 2024 er under utarbeidelse og vil bli publisert så fort den er ferdig.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis (sourcing)

UiO har en effektiv innkjøpsstyring som brukes til å holde oversikt over forbruk, miljø og kostnader. Det er legges vekt på sirkulærøkonomi ved utfasing og avhending av produkter.

Det er utarbeidet en rutine for ivaretagelse av bærekraft ved anskaffelser som skal benyttes i alle anskaffelser over 100.000 NOK. En risikokartlegging er laget og skal følges opp tettere i 2025.

Rutinen omfatter følgende tema: Miljøpåvirkning og klima, Livssyklus-kostnader (LCC), menneskerettigheter, begrensninger av antall ledd i leverandørkjeden, universell utforming, arbeidslivskriminalitet og lærlinger.

UiO gjennomfører konkurranser innen en rekke ulike kategorier. Utfordringene varierer mellom markedene og en rekke markeder framstår som umodne. I konkurransen foretas det en konkret vurdering om hva som er vesentlig risiko og hvilke muligheter som finnes for å redusere negative virkninger. Det gjennomføres markedsundersøkelser og interessentdialoger i risikoanskaffelser og i kategorier der vi er mindre kjent med markedet. I noen anskaffelser, utvalgt på grunnlag av høy risiko, brukes interne ressurser i form av forskere og andre eksperter.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

I anskaffelser som omfatter risikokategorier der det er relevant og markedet er modent, stiller vi krav om sertifiserte produkter som for eksempel Svanenmerket og Fair Trade. Det stilles også krav til leverandører om miljøledelsesystem der dette er relevant. Det er fokus på å forlenge levetid på produkter der det er hensiktsmessig og øke omfang av gjenbruk og sirkulærøkonomi.

I valg av produkter ved bestilling på inngåtte rammeavtaler, søker vi å synliggjøre miljømerkede produktene i våre elektroniske kataloger og å gjøre disse til prioriterte valg for innkjøperne ved bestilling. På denne måten sikres det at relevant informasjon er tilgjengelig i beslutningssituasjonen. Dette skjer i en samhandling og aktsomhetsvurdering med valgte leverandører for å kunne påvirke verdikjeden positivt. Å gi forecast er en del av anskaffelsesprosessen.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Vår standard for konkurransegiennomføring inneholder en egenerklæring for de åtte grunnleggende ILO-konvensjonene. Retten til fri fagorganisering og kollektive forhandlinger er 1 av de 8 grunnleggende konvensjonene. Leverandør skal bekrefte at firmaet følger konvensjonene og at det arbeides systematisk med å forsikre at firmaets underleverandører innfrir kravene. Leverandør skal bekrefte at dersom det oppdages brudd på ovennevnte konvensjoner hos underleverandører, vil det iverksettes tiltak mot den aktuelle underleverandøren for å sikre oppfyllelse av kravene, eller at samarbeid med de aktuelle underleverandørene avsluttes.

3.B.6 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

UiO har nulltoleranse for korrupsjon og bestikkelser i tråd med norsk lovgivning, dette gjelder internt og i samarbeid med leverandører. Korrupsjon er omtalt i anskaffelsesstrategien med tilhørende dokumenter som Code of Conduct - prinsipper for bærekraftig forretningspraksis. For å motvirke korrupsjon i egen virksomhet benyttes habilitetsskjema i alle anskaffelser. Vi har vedtatt etiske retningslinjer som gjelder for saksbehandling og som også gjelder for leverandører. UiO er medlem av Transparency International Norge som med jevne mellomrom inviteres for å holde foredrag/kurs i forbindelse med kompetanseheving.

Der det er hennisktsmessig brukes kontraktsvilkår for etisk handel i risikoanskaffelser. Kontraktsvilkåret legger opp til oppfølging i kontraktperioden. Vi er bevisst på at flere av markedene vi handler i har risiko for korrupsjon og bestikkelser, men har enda ikke gjort noen konkrete funn. Der oppfølgingen avdekker funn, vil vi benytte aktsomhetsmetoden for å følge opp dette ytterligere.

3.B.7 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ innvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø.

UiO er tilknyttet ulike nettverk som Etisk Handel Norge, Svanemerke, Transparency International, Grønt Punkt Norge og Fair Trade AS.

UiOs ledelse har vedtatt "Miljø- og klimastrategi for UiOs eiendomsvirksomhet". Innen 2040 skal UiOs eiendomsvirksomhet være klimanøytral. Se mer

her: <https://www.uio.no/om/strategi/miljo/eiendom/miljoklimastrategi/> I nye bygg og ved totalrehabiliteringer har UiO begynt med produksjon av egen varme og energi der det er mulig. UiO har senket innetemperaturen, og utnytter smarte styringssystemer for å gjøre energibruken mest mulig effektiv.

UiOs tiltaksplan for klima og miljø viser hvordan UiO skal nå sine mål i vår helhetlige klima- og miljøstrategi, og revideres årlig.

UiO har etablert Grønt kontor. Dette er en arena for studenter og ansatte som har ideer og innspill til hvordan UiO som studie- og arbeidsplass kan bli mer bærekraftig.

Mer informasjon om klima, miljø og bærekraft ved UiO og enkelte fakulteter finnes her: <https://www.uio.no/om/klima-miljo/>

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging.

Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre (f.eks leverandører).

Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A Overvåke og evaluere (oppfølging)

4.A.1 Beskriv hvem som har ansvar for å overvåke effekten av tiltak iverksatt for å håndtere virksomhetens vesentlige risiko for skade/negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø i forbindelse med anskaffelser, og hvordan overvåkingen gjennomføres i praksis.

Det er den enkelte anskaffelsesrådgiver som foretar vurderinger. Ut i fra vurderinger gjennomføres det tiltak som markedsdialog, krav om bruk av standarder, eventuelt anvendelse av DFØ og Etisk Handels standard kontraktsvilkår, med påfølgende oppfølging. Det foretas ikke systematisk evaluering eller aggregering, men benyttes anerkjent metodikk som forventes å virke forebyggende og være egnet til å avdekke og rette eventuell skade.

4.A.2 Hvor mange leverandører har vært gjenstand for kontraktsoppfølging knyttet til bærekraft, inkludert etiske- og sosiale krav, i rapporteringsåret (gjelder avtaler inngått i rapporteringsåret og avtaler inngått tidligere år)?

Miljøkrav i anskaffelser som avtaleansvarlig følger opp i avtaleperioden:

32 anskaffelser - Vurdert som ikke aktuelt pga forholdmessighetsprinsippet.

38 anskaffelser - Ikke vurdert som aktuelt pga lav risiko.

12 anskaffelser - stilt krav i hovedavtalen (minimalkonkurranse).

23 anskaffelser - stilt krav til leverandør

31 anskaffelser - stilt krav til leverandør og produkt.

11 anskaffelser - stilt krav til produkt.

Etiske krav i anskaffelser som avtaleansvarlig følger opp i avtaleperioden:

11 anskaffelser - krav stilt i kontrakt (skal følges opp i avtaleperioden)

17 anskaffelser - krav stilt i hovedavtalen (minikonkurranse)

3 anskaffelser - krav stilt som kvalifikasjonskrav

7 anskaffelser - krav stilt i tildelingskriterier.

40 anskaffelser - ILO konvensjoner.

162 anskaffelser - Vurdert som ikke aktuell pga av lav risiko.

Eiendomsavdelingen gjennomfører kontroll av arbeids- og lønnsvilkår på våre byggeplasser både for nybygg og restaurering av eksisterende bygg. HMS kontroller foretas jenvlig for å avdekke useriøse aktører i markedet.

4.A.3 Er det i rapporteringsåret identifisert avvik fra de etiske- og sosiale kravene hos aktører i leverandørkjeden? Faktiske negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø omfattes. Manglende åpenhet om leverandørkjede og manglende bærekraftspolicy kan også være vanlige avvik. Hvis ja: Angi type avvik, hvor i leverandørkjeden avvikene er identifisert, tiltak iverksatt for å rette avvikene, samt status.

1

Type avvik (barnearbeid, HMS, lønn, arbeidstid etc)	Skal gjennomføres i 2025 basert på risikokartleggingen i 2024.
Hvor i leverandørkjeden?	Så langt tilbake i verdikjeden som mulig.
Tiltak iverksatt for å rette avvik	
Status	I prosess

A man with glasses and a light blue shirt is looking down at a tablet computer. He is in a warehouse or office environment with shelves of boxes in the background. The image is split into two parts: the top part shows the man's face and upper body, and the bottom part shows his hands holding the tablet over a desk with a keyboard and papers.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Det vil si ekstern kommunikasjon av policyer, strategier, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, inkludert funn og effekt og resultater av tiltakene/aktivitetene.

5.A Kommunisere eksternt (oppfølging)

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser, kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

UiO kommuniserer på egne nettsider:

<https://www.uio.no/om/klima-miljo/klimaregnskap/>

<https://www.uio.no/om/klima-miljo/>

<https://www.uio.no/om/strategi/miljo-og-klimastrategi/>

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn eller miljø, håndteres skaden gjennom å sørge for eller samarbeide om gjenoppretting.

Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for, eller samarbeide om, tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert. Ved inngåelse av leverandørkontrakter, hvor det viser seg at leverandøren, enten direkte eller indirekte, har bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø, forventes det at også oppdragsgiver bidrar til gjenoppretting. Grad av bidrag til gjenoppretting fra oppdragsgiver kan i denne sammenheng variere. I mange tilfeller vil den mest aktuelle handlingen være, som et minimum, å påse at leverandør utfører sin plikt til å bidra til gjenoppretting videre i leverandørkjeden. (Kontraktsoppfølging på pkt. 2.6 i kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden, utarbeidet av DFØ og EHN).

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens strategi/policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø

Der våre aktiviteter forårsaker eller medvirker til negativ påvirkning på mennesker, samfunn eller miljø skal vi stanse denne aktiviteten, og vi vil søke å gjenopprette skaden. Der leverandøren er ansvarlig for den negative påvirkningen/skaden er leverandøren også ansvarlig for gjenoppretting. Avtalerettslige klausuler regulerer forhold om vår rett til retting, stans, bytte eller heving av kontrakt som inngår i våre kontrakter. Forpliktelsen er beskrevet i anskaffelsesstrategien.

6.A.2 Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

UiO har ikke i rapporteringsåret registrert avvik til behandling eller oppfølging.

6.B Sikre tilgang til mekanismer for gjenoppretting (oppfølging)

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at påvirkede arbeidere og lokalsamfunn i leverandørkjeden har tilgang til effektive mekanismer for gjenoppretting, når det er aktuelt

UiO krever at leverandører har effektive klagemekanismer for arbeidere og lokalsamfunn, slik at de kan rapportere brudd på rettigheter uten frykt for represalier.

UiO deltar i bransjeinitiativ og samarbeider med andre offentlige virksomheter for å styrke ansvarlig forretningspraksis i leverandørkjeden.

UiO stiller krav til leverandører om å følge internasjonale standarder for menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, inkludert ILOs kjernekonvensjoner og OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv.

Kontaktinformasjon:

Universitetet i Oslo
Gruppe for bærekraft i anskaffelser
innkjop-etikk@admin.uio.no